

toe gewichtige... die we ons niet ten laste mogen laten leggen. Maar wel dient klaar en helder te worden ingezien de mogelijkheid, die aan zulk een nieuwe overzetting verbonden is. We gelooven daarom, dat de tijd voor zulk een nieuwe vertaling thans nog niet gekomen is en ook hier de wijze les in toepassing laat moeten gebracht worden: grijpt als 't rijpt. Laat eerst een geslacht van exegeten zich ontwikkelen, dat in staat is omtrent de kritische en exegetische quaesties zelfstandig een oordeel te vellen; een geslacht, dat met volen eerbied voor het Goddelijk gesag der Schrift vervuld, de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek weet te keuren en te schiften. Dan zal ook het oogenblik gekomen zijn, om als vrucht van deze studien een nieuwe vertaling ter hand te nemen. En ook dan zouden we nog liever aanraden, dat men liever niet een geheel nieuwe overzetting gaf, maar er zich toe beperkte onze Statenvertaling te verbeteren, waar dit gebiedend noodzakelijk was. Een herziene uitgave van onze Statenvertaling zal altoos meer kans hebben bij ons volk ingang te vinden, dan een geheel nieuwe.

Het Christelijk Comité voor Indië vraagt ons plaatsing voor de volgende circulaire, die deze dagen door hem verzonden werd.

L. S.

"Het Christelijk Comité voor Indië" vraagt een oogenblik Uw aandacht voor een zeer gewichtig belang.

Het zal wel geen breed betoog behoeven, hoewel het noodig is, dat het Christelijk element onder de Europeanen in Indië worde versterkt. Allereerst is dit eisch met het oog op de propaganda van het Christendom.

Het is een treurig feit, dat er onder de Europeanen in Indië zoo weinigen zijn, die met ons den Christus belijden. Ons Christenvolk moet de propaganda voor het Christendom steunen, niet alleen door voor de Zending zijn gaven te geven, maar ook door — veel meer dan tot nu toe is geschied — van zijn beste zonen af te staan om in Indië een positie te kiezen.

Hiermee is ook een nationaal belang gemeind. De Christianisatie van Indië is het beste middel om Indië duurzaam aan Nederland te verbinden.

Daarbij bleef dat reusschig eilandrijk zoo rumschoots gelageerd voor degelijke, flinke, jonge mannen, om zich daar een uitstekende positie te verwerven.

Het Christelijk element onder de Europeanen te versterken is het doel, dat het Christelijk Comité voor Indië beoogt.

Een informatiebureau — adres: Prinsengracht 26 Den Haag — is opgericht, waardoor reeds aan honderden, geheel belangloos, allerlei inlichtingen zijn verstrekt.

Voorts zijn bij "Vada" te Wageningen, "Gidsen" uitgegeven en in ruimen getale verspreid, om de aandacht te vestigen op oederscheids betrekkingen in dienst van het Gouvernement. Een ander heeft tot resultaat gehad, dat reeds onderscheidene Christelijke jongemannen naar Indië zijn gegaan of zich daartoe voorbereiden.

Bovendien verleent het Comité in den vorm van voorschot steun aan jongelieden, die studeren voor den Indischen dienst en zelf daartoe de middelen missen.

Reeds werden zeven jongelieden gesteund met een bedrag van f 6400.—. Voor het studiejahr 1912-1913 wachten acht jongelieden op onze hulp.

Zullen wij hen echter kunnen helpen, dan heeft ons Comité ook zelf steun noodig.

Wij hebben een renteloze lening aangevraagd van f 20.000.— in aandelen van f 100.—, waarvan we omstreeks f 10.000.— hebben geplaatst.

Vanaf 1914 wordt jaarlijks 1/10 van het geplaatste kapitaal afgelost. Die aflossing is behoorlijk gewaarborgd, omdat elk, die voorschot ontvangt, zich verbindt tot terugbetaling en een verzekering moet sluiten ten genoegen van het Comité.

Wij kunnen echter niet meer voort.

Oude exploitatiekas heeft reeds een aanzienlijk tekort.

En de voorschotkas raakt ook ledig.

Als we niet krachtig worden gesteund, zullen we onderscheidene, veel belovende jongelieden, die onze hulp intropen, moeten afwijzen.

Het gevolg daarvan zal wesen, dat zij niet voor Indië kunnen gaan studeren. Maar dat mag niet. Dat zou zeer tot schade zijn van de goede zaak, die we beoogen.

Het Christelijk element in Indië moet worden versterkt.

Daarom komen we tot U in het belang van ons schoone Indië en vragen U dringend om hulp.

Neem een of meer aandelen in onze lening, of steun ons met een flinke gave of een jaarlijksche bijdrage.

Het Christelijk Comité voor Indië:

Dr. R. J. W. RUDOLPH, te Londen, Voorzitter.
C. VERSLUIS, Notaris te Leiden, Penningm.
Prof. Dr. H. BAVINCK, te Amsterdam.
H. BOS KZ, te Rotterdam.
Mr. P. E. BRUIER, te Leiden.
Kapt. F. BROUWER, te Ermelo.
H. COLJN, Minister van Oorlog, Den Haag.
Dr. J. C. v. ES, te Leiden.
Dr. H. FRANSSEN, te Zwolle.
H. W. v. MARLE Jc., te Amsterdam.
Mr. V. H. RUTGERS, te Hilversum.
Dr. J. G. SIEKELAAR, te Ermelo.
Dr. W. BHEUKELAAR, te Zaandam, Secretaris.

Zaandam, Sept. 1912.

Moge dit uitnemende werk, om Christenmannen den weg naar Indië gemakkelijker te maken en zoo zijdelings steun te bieden aan den Zendingarbeid, krachtige hulp vinden in ons land.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door ondergetekende van den heer Dan. Top, gecollecteerd in de Geref. Kerk te Amsterdam, van N. N. f 250; van den heer A. S. Lelje te Aardenburg, gevonden in de Unie-collecte, f 1.

Vrijwillig verzoeken wij onzen scholen, die zoo groote behoefte aan steun hebben, te willen gedeken.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Leestafel.

Dr. A. NOORDTJY, DE O.TISCHE GODSOEPENBARING EN HET OUD-OOSTERSCH LEVEN. Rede bij de aanvaarding van het hoogleraarsambt aan de Rijks-Universiteit te Utrecht den 23sten September 1912. Utrecht, G. J. A. Kuys. — 1912.

Van deze rede, die wij dien dag waarop zij werd uitgesproken ontvingen, is reeds in de avondbladen van 23 September een exposé gegeven, dat ook in de HERAUF van 29 September is opgenomen en dus bij onze lezers als bekend mag ondersteld.

De omstandigheid echter dat zij uitgesproken is door een der onzen, die daarbij ook buiten onzen kring als wetenschappelijk man is geijkt, maakt een nadere bespreking, zij het dan ook met weglating van het reeds gegeven exposé, niet overbodig.

De heer NOORDTJY toch ontving zijn godgeleerde opleiding aan de Theologische School onder Gereformeerde Kerken te Kampen, waar zijn vader, Prof. M. NOORDTJY, de Oud-Testamentische vakken doceerde toen Prof. BAVINCK er nog de Gereformeerde dogmatiek gaf. Maar hij studeerde ook aan de Universiteit van Leiden en promoveerde daar tot doctor in de semitische letterkunde, — een van de vijf doctoraten, die de wet op het H. O. van 1876 in de faculteit der letteren en wijsbegeerte verkrijgbaar stelde.

De redenaar van 23 September is alsoo theoloog en philoloog en — wat voor een Oud-Testamenticus, als hoedanig hij ook aan de Rijks-Universiteit te Utrecht is opgetreden, bij den tegenwoordigen stand der O.T. tische wetenschap een bijkans onmisbaar verlichte mak heeten, semitisch philoloog.

Zoals de gewoonte is bij een oratio inauguralis, begeeft ook met deze de redenaar zich niet in de details van het vak, maar teekent hij in breede trekken de beginselen van zijn weten schappelijk onderzoek en onderricht.

En Prof. NOORDTJY doet dat in deze rede op een wijze, zooals van een doctor in de semitische letterkunde die tevens gereformerd theoloog is, niet anders te verwachten was.

Het onderwerp zijner rede, waarvan de titel is: DE O.TISCHE GODSOEPENBARING EN HET OUD-OOSTERSCH LEVEN, beweegt zich in hoofdzaak op het gebied van de geschiedenis der Israëlitische godsdienst, een van de onderdelen van het vak, die hij naast de twee andere: de Israëlitische letterkunde en de uitlegging van het oude Testament, in de Faculteit der godgeleerdheid aan de Utrechtsche Universiteit voortaan zal hebben te doceren.

Het komt mij voor, dat het ontlenen van zijn onderwerp juist aan dit onderdeel van het vak een gelukkige greep is geweest.

Immers de geschiedenis der godsdienst van Israël staat in verband met de wording van de uit Israël tot ons gekomen canonische Schriften, die toch de hoofdstukken zijn van het literaire menu, dat de wet op het H. O. als "Israëlitische letterkunde" aandient, en alsoo ook met de uitlegging der canonische Schriften of de uitlegging van het O. T.

Met toch aan één der twee andere onderdelen zijne onderwerp te ontnemen, zou de redenaar groot gevaar hebben gelopen van in allerlei details te zijn geraakt; iets wat bij een academische rede als deze, zooals ik reeds opmerkte, niet alleen ongewoos, maar wijl zij voor een auditorium was bestemd, dat voor een overgroot gedeelte bestond uit niet-theologen, laat staan O.-Testamentici, ook zeer ongewoosch zou zijn geweest. Zou een gehoor toch dan al licht voor de boomen het bosch vergeten. Doch wij, zeker niet alleen en uitsluitend, maar toch wel voor een goed deel, — de antwoorden op de vragen, die zich bij de O.T. tische studie omtrent wording en uitlegging der canonische Schriften voordoen, afhankelijk zijn van den kink dien men heeft op de wording van den godsdienst van Israël, deed Dr. NOORDTJY goed, waar het hem te doen was blijk te geven van wat ik zou willen noemen zijn heuristische en didactische beginselen, met aan den godsdienst van Israël zijn onderwerp te ontnemen en daarbij dan s'n gehoor van zijn kink op dien godsdienst op de hoogte te stellen.

Dat de kink van dien welke anderen daarop hebben verschilt, is bij het subjectieve element dat alle wetenschap kenmerkt, begrijpelijk.

Hangt toch reeds de waarneming van de feiten af van de subjectiviteit van den waarnemer, sterker nog hangt het vadenken over die feiten af van de subjectiviteit van den nadenker. Bij dit zijn nadenken toch laat hij zich, meer of min bewust, beheerschen door die hoogste beginselen die hij, naar het, voor "de praedicaatloze wetenschap" zoo flinkende woord van den ouderen FICHTER, "ten slotte kiest al naar dat hij 'n mensch is".

Ook NOORDTJY zelf is het daar goed mee eens, en ook ik acht het niet met hem een niet al te gewaagde onderstelling, dat, — althans wat betreft dat deel van zijn auditorium hetwelk, als hij zelf, gemoetsam vertrouwd is met het wetenschappelijk bedrijf, — zeker bij niemand de gedachte zou heerschen, "als zoo eenige wetenschap ontkomen aan den invloed van den subjectieven factor en de ondersoeker zich eerst van zichzelf kunnen ontdoen, voor hij zijn onderzoek aanvangt". Toch ben ik er niet zoo heel zeker op, dat deze gedachte, die NOORDTJY "in leder geval niet meer hujus temporis" noemt, niet nog bij sommigen onder de velen welke toen te Utrecht "de plichtigheid met hun tegenwoordigheid vereerden", zal hebben geheerscht.

De kink nu dien Dr. NOORDTJY heeft op de wording van Israël's godsdienst, hangt op het innigst saam met de tweerlei omstandigheid, dat hij is doctor in de semitische letterkunde en dat hij is 'n gereformerd theoloog.

Aan de eerste omstandigheid, s'n doctor-in-de-semitische-letterkunde-zijn, is het te danken, dat hij vertrouwd is met de documenten waaruit het semitische, d.i. het west-Asiatische of oud-Oostersche cultuurleven gekend wordt; dat hij op de hoogte is van de groote vermeerdering der documenten sedert de laatste helft der vorige eeuw, "door de opgravingen welke niet alleen in het Nijldal en de Eufraat-Tigrisvalleien maar ook in Palestina, Syrië en laatste in het oude stamland van de Hittiten hebben plaats gehad" (p. 7); en eindelijk dat hij als vakman ook op de hoogte is van wat door het onderzoek van wat dus is opgegraven omtrent het oud-Oostersche leven is aan het licht gebracht en waardoor, zooals hij het uitdrukt, "steeds meer het gordijn (is) weggeschoven, dat eenmaal lang de oud-Oostersche wereld voor ons verborgen heeft gehouden".

"Steeds meer" zegt hij heel voorzichtig, dus heedsmaal nog niet, en met de nuchtere besonnenheid van den geleerde laat hij op dezen passus van het "steeds-meer-weggeschoven-

gordijn" dan ook onverwijd volgen, dat wij ook nu nog tegenover dat oud-Oostersche leven in vele opzichten staan, "als de bergbeklimmer, die wel de omliggende toppen uit een nevelzee ziet oprispen, maar sich niet altijd een helder beeld kan vormen van de onderlinge verhoudingen waarin deze tot elkander staan" (p. 7). Dit fraaie, aan de Alpensport ontnomen beeld zet hij dan, naar eisch eener academische redevoering, in het "Begriffelijke" wanneer hij eenige regels verder spreekt van: "de onzekerheid, waarin we nog op zoovele punten ten opzichte van het oostersche leven verkeren".

"Dat men desoudaaks onder hen, die sich aan de bestudeering van het O. T. hebben gewijd, zoo lang de oogen heeft gesloten gehouden voor de lichtstralen, die van het Oosten uit over onze Schriftbeschouwing en over onze kennis van de geschiedenis van Israël's godsdienst is opgegaan, (p. 7) — is iets wat hij afkeurt, al toont hij ook, door er zelfs twee gronden voor aan te voeren, dat hij er zich allerminst over verwondert. Een mijns inziens maar al te ver gedreven bescheidenheid heeft hier den soon doen verswijgen den naam van zijn vader. Prof. M. NOORDTJY toch heeft meer dan eens omtrent de genoemde "lichtstralen" ons kennis bijgebracht. Dat, hoe dit zij, ook de soon heeft evenmin als zijn vader, bij het zich wijden aan de bestudeering van het O. T., de oogen voor deze lichtstralen gesloten gehouden, en daardoor heeft hij een kink gekregen op de O. T. Schrift en den godsdienst van Israël, die van anderer kink — zowel van geleerden, welke de realiteit der Godsoepening in Israël bevestigen als van hen, die haar ontkennen, — verschilt.

Zijn kink op, zijn visie van Israël is nu die dat hij het niet niet als een oud, maar als een, in betrekkelijken zin veelver jong volk, opkomend uit het alles behalve primitieve cultuurleven van West Asië en daarmede door duizendvoudige geheimzinnige banden onlosmakelijk verbonden".

Dit Israël zelf en zijn canonische Schriften ziende in het milieu van dat oud-Oostersche cultuurleven, wijst hij in het verloop van zijn rede op vele verrassende overeenkomsten en bepaaldelijk dan wat "de regeling van het gemeenschapsleven" (p. 18 e.v.) en daarna wat het cultischen leven" (p. 23 e.v.) betreft. O. T. overeenkomsten, die ons op mezig punt genoodaakt hebben vroeger gangbare meeningen te herzien" (p. 13).

Maar de kink dien Dr. NOORDTJY heeft op de wording van Israël's godsdienst, hangt niet minder saam met de omstandigheid, dat hij is 'n gereformerd theoloog. Overvolden spreekt hij uit: "Ik aanvaard de realiteit eener bijzondere Openbaring Gods in het midden der menschheid, welke, eerst voor-Israëlitisch, zich daarna over Abraham en over Mozes heen in Israël concentreert om ten slotte in het Christendom universeel te worden". (p. 9). Daardoor is zijn visie van Israël's godsdienst en canonische Schriften een andere dan die van hen, welke, als de grootmeester ten onzent op het gebied der moderne O. T. tische wetenschap, nu wijlen Prof. KUENEN, — er niet anders en niet meer in zien dan de vrucht eener "natuurlijke ontwikkeling".

Anders ook dan van hen, welke met ons gereformeerden wel de realiteit eener bijzondere Openbaring Gods aanvaardt, maar als b. v. de geestverwanten van den Leidischen hoogleraar CHANTIERE DE LA SAUSSAYE, onder die openbaring geen mededeeling van kennis, maar van leven verstaan.

Op p. 10 toch zegt NOORDTJY: "Wanneer ik hier van openbaring spreek, doek ik dat in den onder Gereformeerden gangbare zin, dat wij hier te doen hebben met die actie Gods, waardoor Hij sich in den weg van een historisch geheel van bijzondere middelen doet kennen". (p. 10).

Het is dit gereformerd beginsel dat zijn denken over Israël's godsdienst en de O. T. Schriften beheerscht, terwijl hij daarbij meer dan eens met zooveel woorden verzekert, dat hij niet de "mechanische", maar, wat ook Dr. KUYPER noemt de voorstaat, "de organische inspiratie" der Schrift aanvaardt.

En hoewel hij door zijn zooveel genoemd gereformerd beginsel zijn denken laat beheerschen blijkt o.a. uit dezen zin, die in zijn boes aan BAVINCK's wijze van zeggen herinnert, op p. 11: "En deze Godsoepening in het midden van Israël is zulk een realiteit en staat zooveer in het centrum, dat wij ons, naar mijn innige overtuiging, den weg tot de kennis en de geschiedenis van dit volk zouden afsluiten, indien wij se daaruit zouden willen elimineren".

In zijn rede wijst hij daar op.

Eerst weer wat "de regeling van het gemeenschapsleven" en dan weer wat "het Cultische leven" betreft. Iets waarbij dan niet minder verrassend verschil dan overeenkomst in het licht treedt.

Aan het einde van dit deel zijner rede zegt NOORDTJY: "Zoo zien wij dus, dat zowel van het gemeenschapsleven als van het breede terraal, dat wij onder den naam van kultus hebben samengevat, Israël blijkt voor een aanzienlijk deel op den grondslag te staan van het oud-Oostersche leven. Daarbij is ons echter tevens duidelijk geworden, dat in het midden van dit volk een agens werkt, een macht sich openbaart, welke, voorzover zij niet verwijderd of wijgd, die oude vormen beleeft en besiedt en se tot dragers maakt van ganschen nieuw gedachten; een kracht, welke ondanks menschelijken tegenstand het gehele leven voor sich opoescht".

In het laatste deel zijner rede wijst NOORDTJY dan op de O. T. tische gedachte over het wezen Gods. "Hier houdt, zoo zegt hij, bij zekere overeenkomst in de namen, alle verdere overeenkomst tusschen Israël en de andere Semitische volkeren op." Hier is de eenheid tegenover de veelheid, het monotheïsme tegenover het polytheïsme, en uit die eenheid volgt dan ook de geestelijkheid van Israël's Godsbegrip.

En wel is het zeker waar, "dat men voor dit geestelijk karakter van Jahwe in het midden van Israël niet altijd oog heeft gehad" (p. 38); iets wat uit Israël's verleden en den invloed van de Kans antitische omgeving is te verklaren, "maar toch heeft dit geestelijk Godsbegrip in het midden van Israël wortel geschoten en dank zij den arbeid der profeten beleeft vrucht gedragen". Dat het Jahwisme als ethisch monotheïsme niet door de Baalim in Israël is verdrongen, dit, zoo zegt Dr. NOORDTJY, "ecliter niet de vrucht van den arbeid der profeten, al is het volkomen juist, dat zij het dieper hebben ingedacht en in zijn verstrekkenden invloed op het volkleven beter hebben gevoeld, — maar dit is vrucht van de openbaringswerkzaamheid van God!"

Over het optreden van een hoogleraar op den kathedra der O.T. tische vakken aan de Utrechtsche Universiteit, met deren kink op de geschiedenis van den godsdienst van Israël en zijn canonische Schriften, kunnen wij gereformeerden ons verheugen.

Op theologisch gebied toch is hier congenialiteit van beginsel en dit optreden geeft daarbij den indruk, dat Prof. NOORDTJY sich sterk maakt om, ten opzichte van details omtrent wording en uitlegging der O.T. tische Schriften, door daar op te doen vallen de lichtstralen der semitische philologie, althans tot meerdere helderheid te brengen wat voor ons in die details, ook bij de aanvaarding der organische Schriftbeschouwing, nog min of meer duister is.

En dit wekt blijde verwachting.

G.

Het de Pers.

In de Zuidere Kerkbode schreef Dr. Kerkhof over de catechisatie 't volgende:

Wij nu a n d deed zijn intrede, en nu wordt het hoog tijd, dat het catechetisch onderwijs voor de jeugd der gemeente weer aanvangt. Er is een slechte gewoonte in vele onzer Kerken, om met den aanvang der catechisaties nog een maand te wachten. De kerkeraden en predikanten zouden wel doen, indien zij het onderwijs nu reeds de catechistiekamer openstelden en met degenen, die komen, een begin maakten. Van October tot eind April is slechts 7 maanden, waarin dus hoogstens 7 x 4 = 28 uur Catechisatie gegeven kan worden. Zeker niet te veel om onderwijs te ontvingen in de leer der Waarheid. De doelen onzer Kerken hangt voor een groot deel af van het naastig beoefenen der catechisatie. Dat wordt door de Kerken in onze provincie nog niet genoeg verstaan. De kerken zelf hebben er belang bij, dat haar jeugdige lidmaten goed onderwezen worden.

Met name onze Opzieners moesten voor dit belang een open oog hebben en eenzijdig bij de ouders en anderzijds bij de Dienaren des Woords tijd en ontijdig er op aandringen, dat zij den aanvang der catechisatie beproeven te vervroegen.

Ook zij, als voorgangers der gemeente, geroepen zijn een goed voorbeeld te geven door voor hun eigen kinderen te beoogen, dat de catechisaties nu reeds aanvangen, en waar die catechisaties nu reeds aanstonds en zoo getrouw mogelijk heen te zenden. Welan, dat laat in onze Zeeuwse Kerken nog veel te wenschen over.

Ware het nu maar zoo, dat het gehele jaar door de roegenaemde huis-catechisatie op den Zondag in alle kerken gehouden werd, dan ontvingen de kinderen van hunne ouders tenminste godsdienstig onderricht. Zij als ouders zijn immers in de eerste plaats geroepen, hunne kinderen te onderwijzen krachtens afgelegde belofte bij den Doop. Zij hebben het plichtig beloofd, dat zij hun zaad in het opwassen breeder onderwijzen zouden in de leer des Verbonds. Maar al langer zoo meer is die huis-catechisatie in onbruik geraakt; deels door onkunde van de ouders, deels door minder waarde hechten aan de geestelijke diogen. Dat werkt tot schade van de gezinnen en ook van de kerk in haar geheel. Diepgaande kennis der Waarheid is een wite raaf geworden. Een genoeide vaste beschouwing over de fundamentele stukken der Waarheid treft ge slechts zelden aan. Met een zeer oppervlakkige kennis van de Waarheid stelt menigien zich tevredend.

Er merkwaardig is dit verschijnsel: Wanneer de ouders aan de huis-catechisatie de hand houden, komt er zulk een smaak voor de kennis der waarheid, dat de kinderen zelfs verlangen, dat de catechisatie van den leeraar zoo spoedig mogelijk weer zal aanvangen. En omgekeerd, waar de onderrichting van den huisvader verweerd, daar raste ook de kerkelijke catechisatie in de oogen der jeugd al langer zoo meer in ongere. Immers de vaders verwaarloosen dan niet alleen selven de godsdienstige opvoeding van hun kinderen, maar bekommeren er sich ook al heel weinig om of hun kinderen aan de hand van het catechetisch onderwijs van den leeraar sich oefenen in de kennis der leer die naar de goddelijkheid is. Inderdaad, dat is een treurig, een bedenklijk verschijnsel in onze kerken. En de catechisatie wordt vaak door de jeugd zoo eer als een bijzaak beschouwd, dat allerlei andere voor gaan: dat men een avond voor sangvereniging en voor jongelings- of jongedochtersvereniging vrij moet hebben, spreekt van zelf. Maar er behoefst o zoo weinig in den weg te komen, of de catechisatie wordt verzuimd. Soms veroorloven kinderen sich die vrijheid, maar zonder aan hun ouders verlot te vragen of er hun leeraar mee in kennis te stellen.

Het komt er zoo nauw niet op aan.

Zoo gebeurt het, dat een jongeling sich op maatschappelijk gebied voor het een of ander wij bekwaamt, en wanneer de uren daardoor vallen op den catechisatie-avond, dan spreekt het voor hem immers van zelf, dat die tekenen of schietoefening of die cursus voorgaan. Heel vrijmoedig zegt dan zoo'n Gereformerd jongmansch: Dominie, ik kan dezen winter niet op de "vraag" komen".

Zoo iets moet bij ons contrabande zijn.

Het is onbegrijpelijk en onverantwoordelijk, dat ouders zoo iets goedkeuren en bevoorleden.

Werk en is goed. Werk en werken is uitnemend. Van der jeugd af aan w e r k e n en werken l e e r e n is onze roeping. En tot zijn werk zich bekwaamen door gebruik te maken van allerlei middelen, moet ook ieder Gereformerd jongeling. Maar ten eenmalige verkeerd is het, dat dit beschouwd wordt als het éénen noodige en als het allen noodigste. De verkeerde geestesopvoeding van onzen tijd voert, als we niet oppassend, mezig Christenjongeling ook in die verderfelijke richting. Het eerst openbaart sich dat, als de catechisatie op den a c h t e r g r o n d komt te staan. Terwijl die juist op den v o o r g r o n d moet staan. Naar de Schriftuurlijke uitspraak: Werk niet om de spijze, die vergaat, maar om de spijze die blijft tot in het eeuwige leven", en "voekt eerst het koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid, en al deere dingen zullen u toegeworpen worden".

Wanneer onze belangen gaan heerschen over onze beginselen, dan begint de a f v a l.

Daarvoor hebben wij allen te zamen te waken. Vooral de jeugd moet iets anders ingeprent worden, n.l. dat ons beginselen heerschen moeten over onze belangen.

De catechisatie moet in het fornt komen te staan.

Daar a c h t e r allerlei dingen, die op sichselven goed en nuttig zijn, maar niet den voorrang genieten.

Over dit punt willen we nog meer zeggen. Doch dat een volgend maal. We hopen alvast te vernemen, dat op onderscheidene gemeenten de catechisaties reeds begonnen zijn.

Officieele Berichten.

Classis Breukelen.

Vergadering der classis Breukelen D.V. op de gewone plaats te Breukelen op Donderdag 26 Nov. a.s. des voorm. te 9 ure.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór 6 Nov. a.s. bij den eerstondergeteekende.

De kerkeraad van Wilnis met de saamroeping belast,

W. A. WILLEMS, praeses.
A. HOGKWERF, scriba.

Classis Brielle.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Hellevoetsluis beleeft, dat de classe Brielle D.V. vergaderen zal te Hellevoetsluis op Woensdag 6 Nov. a.s., gewone tijd en plaats.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 22 Oct. a.k. bij den scriba, Molenstraat 90, Hellevoetsluis.

Naemens den raad der roepende kerk van Hellevoetsluis,

A. KOLLAARD, praeses.
P. VAN HARTINGSVELDT scriba.
Hellevoetsluis, 14 Oct. 1912.

Classis Dordrecht.

14 November vergadering van de kerken in de classis Dordrecht. Opgaven voor de agenda tot 31 Oct.

Naemens den raad der Geref. Kerk te H. I. Ambacht,

H. MEULINK, praeses.
P. WILSCHUT, scriba.

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland heeft in hare zitting van 16 Oct. benoemd tot hoogleraar in de ambtelijke vakken c. s. aan de Theologische school Dr. T. Hoekstra, van 's-Hertogenbosch. Met den benoemde stond op de voordracht Dr. J. Hanis, van Steenwijk.

A. DE GEUS, syn. scriba.
Den Haag, 17 Oct. 1912.

Voor Kinderen.

HET GOEDE DEEL.
XIV.
OF EN OM HET KASTEEL.

Een oogenblik belette de ontsteltenis Otto te antwoorden. Stonden de zaken zoo, en daar was geen twijfel aan, dan bleef voor Frederik V weinig hoop over. Wel kon hij met het zwaard in de hand zijn rechten laten gelden, maar hoe weinig kans was er, dat die erkend zouden worden. Misschien zouden ook enkele vorden hem steunen, maar intusschen heerschte een vreemde in zijn gebied.

"Ook voor ons Protestantisch geloof", vervolgde heer Koenraad, "niet het er in de Palts donker uit. 't Is zelfs de vraag of wij in Regensburg en Neurenberg, al zijn dat vijf Rijksteden, geen moeielijkheden zullen krijgen. Maar in elk geval zal Maximiliaan van Beieren geen Evangelische kerk in zijn gebied dulden".

"Maar onze Palts is toch al meer dan zeventig jaar een Evangelisch land; wie kan er aan denken hier de mis weer in te voeren?"

"Dat zal Max wel weten. Hij is een leerling van de Jesuïeten te Ingolstadt, en zij hebben ook hem vervuld met den haat, die hen bezit jegens alle Protestanten, allereerst de Gereformeerden. Wees er zeker van, dat de nieuwe keurvoort niet zal rusten, vóór alle ketterij uit zijn land is weggedaan".

"Reeds is de tegenhervorming begonnen. Eerst lagen de predikanten en de Protestantische schoolmeesters aan de beurt. Zij zijn of worden eenvoudig uit hun ambt ontcien en het land uigewezen. In hun plaats komen overal Roomsche priesters en onderwijzers".

"Is magister Becker ook verjaagd?" vroeg Otto drifig.

"Neen nog niet. Hij behoort tot de slotkapelaans, die in dienst staan van een edelman, en hen heeft men dusver met rust gelaten. Voor hoelang?"

"En wat raadt gij mij nu te doen?" vroeg de jonker misnoedig.

"Wel, voorterst blijft ge hier, om allerlei in orde te brengen, nu ge zelf heer van Rothenfels wordt. Intusschen moeten we onzen goeden magister raadplegen. Hij heeft bij den looper zaken evenveel belang als wij, en is een wijs en vroom man tevens. Ik vertrek nu en kom over een maand terug. Uw moeder, die thans bij ons vertoef, hoop ik mee te brengen".

Op een morgen, kort na zijn aankomst, verliet Otto het kasteel om overzeed een wandeling te doen. Hij gevoelde behoefte de boschden, de heuvels en velden eens weer te zien, waar hij gespeeld had in de gelukkige dagen van zijn jeugd, die nu reeds ver, heel ver schenen te liggen. Hij volgde de beek, die dicht voorbij het slot en verder door het bosch stroomde. Alle plekjes hier waren hem wel bekend. Op het eene had hij als kind gespeeld, op een open veld daarginds sich goetend in het paardrijden, en van daar alle kantten strekten sich de heerlijke wandelpaden uit, die hij zoo dikwijls met ouders en vrienden betreden had. Hij genoot ten volle bij de herinnering, al werd die straks gestoord door de droeve gedachte: hoeseer verschilt het heden bij het verleden.

Al voortwardelende over zijn goederen, die zich uren ver uitstrekten — men sprak dan ook van de "onderdanen" van Rothenfels — kwam hij aan een kleine woning. Hij kende die eevoged als de menschen die er in woonden, althans gewoond hadden. Hij had er als kind dikwijls uitgerust, had gespeeld met de kinderen van den boer, of was met dezen meegegaan om de geiten te melken of om hout te hakken in het bosch.

Zou er veel veranderd zijn bij vroeger? Hij moest het eens onderzoeken, en stapte op het huisje aan.

Op zijn kloppen werd de deur geopend, en Otto herkende dadelijk den boer in wiens woning hij zoo vaak geweest was. Gaarne zou hij als vroeger zijn binnengestapt, maar blijkbaar had de landman hem volstrekt niet herkend, wat geen wonder was, daar de jonker van een kind tot een man was opgegroeid, en een vrij swaren baard droeg. Hij vond het beter den man niet aanstonds te zeggen wie hij was.

"Goede vriend", sprak hij, "kunt ge mij ook zeggen hoever het nog loopen is, van hier naar de Waldnaab?"

"Naar de Waldnaab", antwoordde de boer, "maar dan zijt ge hier niet op den goeden weg".

"Niet, en ik volg toch de beek, die immers in de Waldnaab uitloopt?"

"Jawel. Maar het pad volgt niet altijd den beek en is op sommige plaatsen heel ruw. Ook kan een vreemdeling heel licht afwaken, en dan is hij verloren voor goed".

Otto wist, dat de man gelijk had. Doch het ontging hem ook niet, hoe deze enigzins schuchter antwoordde, en zijn blik toonde, dat hij achterdocht voelde omtrent den vreemdeling, die hierheen verwaald was, waar zelden bezoekers kwamen. Otto begon iets te vermoeden, en vroeg daarom verder:

"Wat zou ik dan doen?"

"Indien ge de Waldnaab wilt bereiken, raad ik u, het eerste het beste slijp links in te slaan. Dat loopt dan spoedig uit op een breeden sandweg, die u naar de rivier brengt. Dan hebt ge nog maar een half uur gaans, van hier af".

Ook dit was juist, en toch gevoelde Otto, dat de man eigenlijk moeite deed, om sich er van af te maken. Doch juist dit prikkelde te meer de belangstelling van den jongen man,